

Grønn vekst

Taler

Trine Skei Grande

Dato

11 april 2015

Sted

Tromsø

Omstendigheter

Venstres landsmøte

1 Kjære landsmøte,

Tygg litt på disse to ordene:

5 Grønn vekst.

Det er ikke så lenge siden mange -- også vi i Venstre -- mente at dette var en umulig kombinasjon. Vekst og miljø var motsatsene til hverandre. Den eneste muligheten for å løse miljø- og klimautfordringene var å stoppe veksten.

10

Vi har hatt mange kreative teorier: Likevektsamfunnet. Nullvekstsamfunnet. Tidlig på 80-tallet brukte Unge Venstre begrepet «kafétalismen». Felles for alle teoriene var at det var godt ment, definerte problemet riktig, men løsningen om anti-vekst var feil.

15

Grønn vekst er løsningen. Den er den eneste farbare vei.

Det er mulig å bygge et samfunn med økt velferd uten å bruke opp grunnressursene i samfunnet og øke CO2-utslippene.

20

Kampen mot vekst er en kamp mot teknologisk utvikling. En kamp mot framtiden. Vår oppgave er ikke å bekjempe vekst, men å sørge for at veksten bidrar til å løse vår tids største utfordring. Klimautfordringen. Derfor trenger vi grønn vekst.

25

Svart vekst og rød vekst -- fossil vekst -- tilhører fortiden.

30 Politikkens oppgave er derfor ganske enkel: Miljø- og klimainnsats må lønne seg. Vi lever i en markedsøkonomi der det som kan prises i kroner, euro og dollar, er drivere i utviklingen. Skal næringslivet jobbe med miljøspørsmål, må det lønne seg -- i hvert fall på sikt. Prognosene må tilsi at det er fornuftig.

35 Vår jobb som politikere er å lage rammevilkår som gjør at prognosene viser grønne tall for grønn satsing og grønn vekst. Sånn blir framtida grønn.

Det er vanskelig å finne noen -- med noen unntak på ytterkanten -- som i teorien ikke kan stille seg bak ønsket om grønn vekst. Men så sier de fleste samtidig:

40 Bare det ikke går ut over noe. Bare vi egentlig kan fortsette som før.

Vel. Er det en ting jeg kan love, så er det at grønn vekst vil gå ut over noe. Det vil gå ut over de som ikke vil omstille seg. De som ikke tar ansvar for miljøet. De som tror at det er gårsdagens løsninger som er framtiden.

45 Grønn vekst handler om å forene forretning og miljø. Det er ikke enten eller. Det er fullt mulig å få til en vinn, vinn, vinn situasjon. Der det både er lønnsomt, bra for miljøet og bra for folk. Grønn vekst er på alle måter meningsfullt -- fordi vi er med på å skape noe som er lønnsomt og bra ut over
50 det rent materielle.

Det handler både om å ta ansvar og å sette folk først.

55 Det grønne skiftet vil tvinge seg fram, og det er grunnleggende bra.

Spørsmålet er om vi skal bremse utviklingen lengst mulig. Håpe at det er noe som går over. Eller om vi skal bidra til at fart og retning blir best mulig for flest mulig. Merkelig nok velger alt for mange den første løsningen.

60 Det er litt som å se en TV-serie fra 80-tallet på nytt. Det som var kult og framtidsrettet den gang, er traust, sidrompa og gammeldags nå.

Når statsministeren er prisverdig klar på at det er den grønne strategien som må følges, så rykker jammen Arbeiderpartiet og Senterpartiet ut og kritiserer
65 statsministeren. Deres strategi er å tviholde på at oljenæringen skal være drivkraften i den norske økonomien så lenge som mulig. Det er et dårlig bidrag

til grønn vekst, til grønn omstilling, til det grønne skiftet. Det er 80-talls-TV.

70 Vår jobb er å sørge for at mange flere vil gjøre den omstillingen de må gjøre. Det er nettopp dette som landsmøtet først og fremst handler om. Få fart på det grønne skiftet, stimulere til grønn vekst. Få alle til å bidra.

75 De løsninger og de mål vi sammen setter oss, er det stor sannsynlighet for blir satt ut i livet.

Fordi vi er i en posisjon der vi har makt til å sette politikken vår ut i livet. Til å skape flertall for grønn vekst. Et flertall som ikke er avhengig av stemmene til Senterpartiet og Arbeiderpartiet. Heldigvis.

80 Senterpartiets leder brukte nesten hele sin landsmøtetale for tre uker siden på å snakke om hvor fælt alt har blitt og at vi bare har sett starten på det fæle som kommer til å skje. Jeg vil bruke min til å snakke om hvor bra alt kan bli. Hvilke eventyrlige muligheter vi har.

85 Sånn sett er Venstre mer på lag med Frank Sinatra enn Slagsvold Vedum. Sinatra sang nemlig i 1959 at «The best is yet to come.»

Trygve Slagsvold Vedum mener at alt etter 1959 har blitt verre.

90 Vi skal høre mange snakke om grønn vekst i løpet av de dagene vi er samlet her i Tromsø og vi skal diskutere utfordringer og virkemidler.

Jeg er begeistret for den viljen til å bidra til grønn vekst som jeg nå ser mange
95 steder i norsk næringsliv. Det er påfallende at det er det private næringslivet og de private aktørene innen academia som er drivere. Det offentlige er sinker.

La meg gi dere tre eksempler.

100 For en måned siden var Pål og jeg på besøk hos Norsk Maritimt Kompetansesenter i Ålesund.

Hovedbudskapet deres til oss var at de var klare til å ta en lederrolle i å gjøre norskekysten til en inkubator for ny miljøvennlig teknologi og til å ta en ledende
105 posisjon i det nye voksende grønne markedet. Nasjonalt og globalt.

Kort sagt: De er på lag med framtida.

110 For å få til dette, lanserte de fire konkrete tiltak:

Alle ferjer, kystfraktfartøy og hurtigbåter skal innen 2030 ha nullutslipp.
Steinhardt anbudsregime knyttet til nullutslippsteknologi for nye fergeanbud
fra 2016. Landstrøm i alle større havner fra 2020. Forbud mot bruk og transport
115 av tungolje nord for Stad fra 2016.

Det var deres ønskeliste.

Mitt svar til gjengen i Ålesund er et rungende JA. Vi vil stå sammen med den
120 maritime næringen for å få til det grønne skiftet. Eller som sjefen Arnfinn
Ingjerd så treffsikkert sa det: «Satsing på grønne løsninger er som et kinderegg:
Miljøgevinst, teknologiutvikling og verdiskaping.»

Det andre eksempelet handler om bilavgifter.

125

Som dere vet er Venstre med Terje og Ola nå med i en gruppe sammen med KrF
og regjeringspartiene som forhåpentligvis snart blir enige om framtidens bil- og
drivstoffavgifter. Det arbeidet medfører at vi blir nedringt av lobbyister fra
bilbransjen.

130

Den gamle Venstre-refleksen sier: Ikke snakk med dem! -- bortkasta tid.

Men bilbransjen er en bransje i seriøs endring. En bransje som har tatt skrittet
fra å være en del av problemet til å bli en del av løsningen. En bransje som vil
135 være med å bidra til grønn vekst. For et par uker siden mottok vi innspillene fra
Harald A. Møller som er Norges største bilimportør. De har tre ønsker:

Et avgiftssystem som bidrar til en nyere, sikrere og mer miljøvennlig bilpark
Miljømålretting av engangsavgiften Bedre rammebetingelser for ladbare
140 hybridbiler

Igjen er vårt svar et rungende JA. Og det er jo nesten ikke til å tro. Bilbransjen er
vår allierte i forhandlingene om bilavgiftene. For få år siden ville det vært
utenkelig.

Det siste eksempelet er fra Handelshøyskolen BI.

150 BI erkjenner at grønn vekst vil være dominerende de neste tiårene. Derfor har BI etablert et eget studieprogram om nettopp «grønn vekst» hvor bl.a. den kjente professor Jørgen Randers er fagansvarlig.

Det er fantastisk bra. Og som BI sier i sin egen promo for programmet:
«Dersom du både kan tjene penger på det og det er bra for miljøet, så blir det
155 dobbelt så gøy. Dette programmet er for deg som har et varmt hjerte og en lønnsom hjerne». Godt sagt.

«Kor e alle helter hen», sang Jan Eggum. Miljøkampen har hatt, og har, sine helter.

160 Helt tilbake til de store utforskerne, som Fridtjof Nansen. Til de store vannkraftslagene. Til 80-tallets miljøslag om utslipp fra industrien. For folket, mot makta. Gjerne ikledd islandsgenser, samekofte eller kjeledress. Eller som Odd Einar Dørum, som en regnfull sommerdag i 1985 ikledd lys sommerdress
165 og pensko hjalp Bellona med å grave opp gifttønner fra et gjørmehull ved Unger fabrikker i Fredrikstad.

Vi har mye å takke disse heltene for. De hadde rett, makta hadde feil.
Det var rett å verne de resterende store vassdraga.
170 Det var rett å hive seg i havet foran boreskipene på vei til Barentshavet.
Det var rett å lenke seg fast til fabrikkpipene i Grenland.
Det var rett å aksjonere mot sjødeponi ved Titania i Jøssingfjorden.
Like rett som det er å aksjonere mot nye planer for sjødeponi for gruveslam i dag.

175 For resultatet er at norsk natur er ren og unik i verdenssammenheng. Resultatet er at vi har en oljeindustri som er ledende på miljø, selv om sluttproduktet i seg selv går en usikker tid i møte. Resultatet er at Norge har verdens reneste industri, både når det gjelder klassiske miljøutslipp og i en klimasammenheng.

180 Og selv om dette var kontroversielt når kampene sto på, er det ikke kontroversielt i dag. Ingen vil tilbake.

185 Resultatet av gårsdagens miljøkamper er dagens konkurransefortrinn for norsk næringsliv. Noen viste det var mulig, og tiden viste at det lønte seg også økonomisk. Grønn kamp gav grønn vekst.

190 Det skjer utrolig mye bra i det stille, men vi må gjøre så mye mer. Derfor vil jeg bruke denne anledningen til å lansere noen forslag som kan få fart på både det grønne skiftet og den grønne veksten. Det handler ikke nødvendigvis om å bruke mer penger, men det handler om å bruke pengene smartere.

195 Et eksempel er Investinor, Argentum og Innovasjon Norge som på vegne av den norske stat investerer store summer i norsk næringsliv. Felles for alle tre er at det er en for liten andel som brukes til å stimulere grønn vekst.

Investinor, som har «miljø» som 1 av 5 definerte sektorer som selskapet skal investere i, har -- om vi er snille -- investert i 4 -- fire -- selskap innenfor «miljø». 200 Det har vært en ny investering de siste fire årene. Bare 6 prosent av alle pengene investeres i «miljø». Mye mer går til investeringer i selskaper knyttet til olje- og gassindustrien.

205 Samme mønster finner vi i Argentum. For hver krone Argentum investerer i fond med miljøprofil, investeres 10 kroner i fond relatert til olje og gass. Eller i rene tall: 550 mill. kroner er plassert i fond med en definert miljøprofil, 5,2 mrd. kroner er plassert i fond relatert til olje og gass.

210 Og så har vi Innovasjon Norge. Innovasjon Norge har også «energi og miljø» som 1 av 7 hovedsatsingsområder og de forvalter den svært vellykkede miljøteknologiordningen. En ordning som takket være Venstre har økt betydelig gjennom de budsjettforlikene vi har vært med på. «Miljøteknologiordningen er årets budsjettvinner», sier Innovasjon Norge selv på sine nettsider.

215 Allikevel utgjør miljøteknologiordningen en veldig liten del av Innovasjon Norges samlede portefølje og det er bare ca. en tredjedel av alle svært gode og kvalifiserte prosjekter som faktisk får støtte, fordi bevilgningene til ordningen ikke er store nok til å gi støtte til alle som søker og er kvalifisert for det.

220 Samtidig viser beregninger konsulentselskapet Menon har utført at hver kroner som er gitt i tilskudd fra ordningen har utløst 3,6 kroner i private investeringer i

de samme prosjektene.

225

Dersom 220 millioner kroner bevilget over statsbudsjettet genererer 800 millioner i private investeringer i det som utvilsomt bidrar til grønn vekst, så må vi jo gjøre mer av det. Mye mer.

230 Miljøteknologiordningen bør dobles i statsbudsjettet for 2016, og dobles igjen i 2017. Prosjektene står i kø og vi kan virkelig få fart på det grønne skiftet dersom vi bruker pengene litt annerledes og veldig mye bedre.

Nå er vi så heldige å få besøk av Innovasjon Norges nye direktør Anita Krohn
235 Traaseth på dette landsmøtet og jeg er sikker på at hun deler mye av Venstres visjoner. Nå er hun selvfølgelig helt partipolitisk nøytral i jobben sin, men jeg tillater meg likevel å sitere fra bloggen hennes fra før hun ble direktør, 8. september 2013 under overskriften «valget er tatt»: «Jeg stemmer på partiet Venstre og Trine i morgen, fordi jeg vil sikre folk først-perspektivet, økt grønn
240 fokus og en mer innovativ verdiskapingspolitikk i en ny borgerlig regjering.»

Eller sagt på en annen måte: Hun stemte for grønn vekst.

La meg understreke følgende. Dette er ikke noe angrep på verken Investinor,
245 Argentum, Innovasjon Norge eller de mange svært dyktige menneskene som jobber der. De gjør bare den jobben Stortinget og regjeringen har satt dem til å gjøre.

Tiden har imidlertid kommet til å gi dem en ny arbeidsinstruks. La dem få bidra
250 til å skape grønn vekst.

Jeg mener at vi skal sette oss som mål at innen 2030 så skal minst 50 prosent av den kapital som stilles til rådighet i Investinor, Argentum og Innovasjon Norge brukes på grønn næringsvirksomhet, på grønn vekst.

255

Klimapolitikken og reduksjoner i de norske klimautslippene har altfor ofte blitt et spørsmål om smerte og kostnader. Det er på tide å snu dette negative bildet. Grønn vekst er mulighetens ideologi. Og nå når vi går inn i en lokalvalgkamp, er det ikke minst en mulighet for kommunene til å utvikle bærekraftige og mer
260 menneskevennlige byer og lokalsamfunn.

265 Byer og lokalsamfunn der forbrenningsmotoren og privatbilen har måttet vike
plass for syklist, gående, gode kollektivtilbud og grønne lunger. Det er der vi
ønsker å bo.

Kommuner med energieffektive bygg og nullutslipp fra oljeovner er kommuner
som både sparer penger og som bidrar til bedre folkehelse.

270 Kommuner som stimulerer leverandører og det lokale næringslivet til å utvikle
bærekraftige produkter og tjenester, er attraktive kommuner for næringslivet.

Grønne kommuner som bidrar til det grønne skiftet. Venstre-kommuner.

275 Det handler høstens valg om.

Venstre skal gjøre kommune-Norge grønt.

280 KS har lansert en idé om at staten skal belønne kommunene for kutt i
karbonutslipp og energiforbruk. Dessverre har ikke KS nådd fram. Det er synd
og vanskelig å forstå. For idéen, som stammer fra British Columbia i Canada, er
god og erfaringene derfra entydig positive.

285 Kommunene som deltar mener at det stimulerer til å ta grønne valg, det gjør det
lettere å prioritere og lettere å gjennomføre krevende omlegginger på tvers av
etater og geografi. Men skal vi lykkes, må vi ha kommuner som er store nok til å
ha denne kompetansen. Det gir grønn vekst i kommune-Norge.

290 Vi må tørre å tenke større om hvordan vi løser forurensing og dårlig luftkvalitet i
de største byene: Hvorfor ikke si klart fra at innen 2020 stenges bykjerner og
andre områder hvor det bor mange mennesker for alle kjøretøy som ikke går på
miljøvennlig drivstoff, helst nullutslipp. Hvorfor skal vi i tillate forurensende
kjøretøy der hvor folk bor tett, når alternativene finnes?

295 Spørsmålet er ikke om vi har råd til å gjøre dette, men om vi har råd til å la være!

I det møysommelige arbeidet det er med å få til et grønt skifte i sektor etter
sektor, vil enkeltlands pionerarbeid være helt avgjørende. Det å tro at det ikke
betyr noe hva vi i Norge gjør, er både defensivt og feigt.

300

Når BMW skal overbevise myndighetene i Bangkok om at elbiler er løsningen på forurensingsproblemene, trekkes den norske elbilpolitikken frem som et glansbilde.

305

Vi er pionerene som går foran. Torild Skogsholm var arkitekten bak den politikken som nå medfører at hver tredje el-bil som selges i Europa selges i Norge. Eller at hver femte nye bil som selges i Norge er en el-bil. En suksesshistorie uten sidestykke.

310

Skattepolitikken er et utmerket redskap for å få folk til å ta grønne valg. Slik vi i all beskjedenhet har hevdet i veldig mange år.

For det er ikke lengre bare miljøbevisste ildsjeler som skaffer seg el-bil.

315

Eller som FrPs Gjermund Hagesæter selv sier, og dette, folkens, er et helt korrekt sitat: «Kona sier at også vår neste bil blir en elbil, men det er ikke fordi vi er miljøvennlige, det vil vi ikke ha på oss.»

320

Bilbransjen er imidlertid helt klar: Dersom ikke det møysommelige arbeidet Torild Skogsholm startet for 12 år siden får fortsette, vil markedet for de mest miljøvennlige bilene kollapse.

325

Det er helt uaktuelt for Venstre å støtte noe forslag eller budsjett som innebærer at skattefordelene på el-biler reduseres i denne stortingsperioden. Det kan vi ikke ha på oss.

330

Et annet område hvor vi må bruke pengene bedre, er innenfor forskning. Mer av de offentlige forskningsmidlene må bidra til det grønne skiftet. Jeg vil at all vekst i forskningsbevilgningene de kommende årene skal gå til forskning på klima, miljø, miljøvennlig energi og til ordninger som bidrar til økt konkurransekraft og innovasjon.

335

Et enkelt grep er å legge om SkatteFunn-ordningen slik at forskning og utvikling som bidrar til grønn vekst utløser mer støtte enn annen forskning og utvikling. Slik Venstre har foreslått i vårt alternative statsbudsjett.

Produktivitetskommisjonen til Jørn Rattsø peker på at det største potensialet for økt produktivitet ligger i bruk av ny teknologi og sterkere tiltak for å omsette

kunnskap og forskning til butikk. Et eksempel er det som Ketil Kjenseth er veldig opptatt av og som vi fikk økt bevilgningene til i statsbudsjettet for i år: Helseinnovasjon.

345 For ett år siden fremmet Terje Breivik, Pål Farstad, Ketil Kjenseth og jeg et representantforslag i Stortinget om å innføre en «helsemyggordning». En ordning som gjør at staten i realiteten stiller opp med et rentefritt risikolån til helseinnovatører som tilbakebetales når man begynner å tjene penger. Nøyaktig slik det ble gjort innenfor oljesektoren i sin tid.

350 Hvorfor er det fornuftig? Jo, nettopp på grunn av det Jørn Rattsø peker på: Norge investerer nesten 8 mrd. kroner i forskning på helse hvert år. Bare en bitteliten del av all denne forskningen blir til kommersielle produkter og lønnsomme bedrifter. Private investorer skygger banen fordi utsiktene til å tjene
355 på investeringen er for dårlig. Det tar for lang tid før bunnlinjen viser grønne tall.

Samtidig vet vi at helseinnovasjon vil ha store positive virkninger. Bedre og smartere løsninger innenfor helseområdet er bra for alle deler av samfunnet og
360 vil ha stor positiv effekt ut over ren næringsvirksomhet. Og vi vet at dette er en næring i vekst. Det internasjonale helsemarkedet vokser årlig med om lag sju prosent. Helseinnovasjon blir en stadig viktigere konkurransefaktor internasjonalt.

365 Spørsmålet er om Norge skal være med i konkurransen eller ikke. Jeg mener ja. Det tror jeg dere mener også.

Denne våren står det et viktig slag om oljefondet skal bidra på rett side i miljø- og klimakampen. For ett år siden feiret vi det første skrittet. Nemlig at det var
370 satt ned et utvalg som skulle utrede kriterier for uttrekk fra investeringer i fossil energi. Kull og olje.

Det utvalget svarte aldri på oppgaven de fikk. Men de gjorde allikevel en interessant avgrensning som er lite kommunisert for omverden. De foreslo
375 nemlig at oljefondet ikke skal investere i selskaper som, sitat, «bidrar til eller er ansvarlig for handlinger eller unnlatelser som er svært skadelige for klimaet.»

Oljefondet sjef Yngve Slyngstad sier at dersom det er slik at Stortinget ønsker at

380 oljefondet skal trekke seg ut av slike selskaper, trenger han klare instruksjoner og retningslinjer slik som det ble gjort med tobakk. Dette svarer det såkalte ekspertutvalget ikke på. Det svarer heller ikke regjeringen på når de la fram forvaltningsmeldingen for få timer siden.

385 Vi har svaret. I morgen vil Terje Breivik og Ola Elvestuen lansere Venstres forslag til kriterier for uttrekk fra kullselskap og de mest forurensende olje- og gasselskapene. Det er forslag som Venstre vil forsøke å få flertall for i Stortinget denne våren. Det blir ikke minst en test på om det er noe som helst i den nyorientering i klima- og miljøpolitikken som Arbeiderpartiet har varslet.

390

Jeg håper det, men tror det ikke.

Jeg har nå lansert fem store grep for å få fart på det grønne skifte. De kommer i tillegg til alle de gode forslag som allerede ligger til behandling på landsmøtet:

395

En mye større andel av de midlene som kanaliseres gjennom Investinor, Argentum og Innovasjon Norge skal brukes til å stimulere det grønne skiftet. I tillegg må miljøteknologiordningen doubles i 2016 og doubles igjen i 2017 Grønne kommuner skal belønnes. Jo mer kommunene gjør for å få til det grønne skifte, jo mer bidrar staten med penger til kommunene Et milliardløft for forskning som bidrar til grønn vekst Fossilfrie bysentra innen 2020 Trekke oljefondet ut av alle kullselskap og de mest forurensende olje- og gasselskapene.

400

Det er nå å anse som mine tilleggsforslag. Det finnes de som sier at klima og miljø ikke kommer til å være en store valgkampsak i neste valg.

405

Til dem vil jeg si: Dere tar feil.

Miljø er ikke noe man kan legge til, eller velge bort, litt avhengig av om det er populært i valgkampen. Miljøet får aldri bli en ekstrasak, som man legger oppå den allerede eksisterende politikken.

410

Mislykkes vi i miljøkampen, så innebærer ikke det noen kroner mer eller mindre i lommeboka. Det innebærer at våre barn ikke kommer til å kunne spise lofottorsk, at urskogene i Norge hogges ned, at fjordene våre dumpes fulle av gift.

415

420 Eller at millioner av mennesker opplever at hjemmene deres ødelegges på grunn av klimaforandringene.

Det er en utfordring vi skal ta på alvor. Og om ikke miljø er velgersak nummer en på den politiske menyen, så er det vårt valgløfte at vi skal gjøre den til det i valgkampen i 2015 og i 2017.

425 Jeg er overbevist om at grønn vekst er framtiden. Jeg er like overbevist om at det er helt nødvendig at Venstre må være en pådriver for at det skal skje.

430 La oss ta et lite stopp. Inn i vår egen hverdag. Inn i folks hverdag. La oss starte ved kjøkkenbordet. Hjemme hos de menneskene som over en kopp kaffe eller te sammen tar beslutninger om barna skal i barnehage eller SFO. Hvor mye man skal ta opp i lån, eller hvordan omsorgen skal være når hendene er blitt rynkete og kroppen ikke lenger er like samarbeidsvillig.

435 Det er for disse vi driver politikk. Det er disse som skal få større frihet. Det er disse folkene som fortjener en frihetsreform som betyr noe.

440 Frihetsreformer som en offentlig fellesskole som gir alle barn like muligheter uavhengig av hvor ressurssterke foreldrene er. Eller barnehagereformen, som gir alle som ønsker det mulighet til en barnehageplass til en lav nok kostnad. Eller innføring av pappaperm og likestilling i arbeidslivet.

Mange sier at vi nå har kommet så langt at det ikke lenger er noen slike frihetskamper igjen å kjempe.

445 De tar feil. Så grunnleggende feil.

Fortsatt er det sann at det betyr noe hvilken adresse du vokser opp på. Det betyr noe hvilken inntekt foreldrene dine har eller hvilket kjønn du er født med.

450 Det betyr noe hvilken bakgrunn du har. Det betyr noe hvilken bagasje du i utgangspunktet er utstyrt med for om du skal lykkes i livet eller ikke.

455 Noen -- som Abid Raja har vist oss -- trosser alt dette og lykkes på tross av dårlige odds.

Men for de fleste andre betyr det -- dessverre -- for mye.

460 Mitt mål, Venstres mål, er at alle gjennom egen innsats kan bli akkurat det de vil. Det skal i hvert fall ikke være strukturer som hindrer noen i det.

Her, kjære landsmøte, har vi en jobb å gjøre. For den liberale politikken utjevner fattigdom og sikrer at alle barn skal ha drømmer som kan gå i oppfyllelse.

465

Jeg mener at man skal gi andre skryt når de fortjener det. Politikken tjener på at vi gjør det litt oftere. Barnehageløftet vi har sett de siste ti årene har vært bra, nødvendig og har gitt mange positive resultater.

470 Den har gjort at enda flere kvinner kan delta i arbeidslivet. Den har gitt de aller fleste familier mulighet til å planlegge hverdagen sin langt bedre enn de kunne før. Den har gitt bedre likestilling. Og den har, viktigst av alt, gitt langt flere barn muligheten til å få en god, trygg oppvekst som starten på et liv som ikke er begrenset av de synlige og usynlige strukturene.

475

Men det er ikke slik for alle. Ikke ennå.

Derfor må alle som vil ha en barnehageplass få barnehageplass. Og ha råd til det.

480

Det betyr at vi må bygge flere barnehageplasser og innføre to barnehageopptak i året slik at den meningsløse grensen 1. september kastes på historiens skraphaug. Det er ingen, ingen grunn til at foreldre til barn født etter 1. september skal ha dårligere rettigheter enn barn født før 1. september. Det er kun mangel på politikk som gjør det.

485

Det betyr at barnehageprisene må være så lave at de ikke er et relevant argument for om barn skal i barnehage eller ikke. Det kan være andre argumenter. Økonomi skal ikke være det.

490

Derfor mener jeg at barnehagen må bli gratis for alle.

Kanskje ikke over natta, men i løpet av noen år. Og vi må starte med de eldste barna slik at de blir best mulig forberedt til skolen.

495

Det samfunnet tjener, og sparer, på at alle barn får mulighet til å gå i barnehage, veier i det lange løp opp for de ekstra midlene vi må bruke over statsbudsjettet. Garantert.

500

Der det er en politisk løsning, er det vår jobb å finne den.

Det betyr også at tilbudet i den enkelte barnehage må være godt. Kvaliteten må og skal økes.

505

Dette gjelder også for SFO. I Oslo går så godt som alle i første klasse på SFO. Dersom de bor i de velstående bydelene, Ullern, Frogner, Nordre og Vestre Aker. I de litt mindre velstående bydelene Stovner, Furuset, Alna og Søndre Nordstrand er det mange skoler der bare halvparten av 6-åringene går på SFO.

510

Grunnen? Økonomi. Det er for dyrt.

Sikkert? Helt sikkert!

515 I min bydel, gamle Oslo, er det 500 meter mellom Tøyen skole og Vahl skole. På Vahl skole går 43 prosent av alle førsteklassingene på SFO. På Tøyen skole går alle førsteklassingen på SFO. Samme bydel. Samme utfordringer. Samme type elever. Forskjellen er at Tøyen skole er med i en forsøksordning med gratis SFO.

520 Svaret på utfordringen er som Clinton så treffende sa det: «It s the economy, stupid!»

Der er det en politisk løsning, og det er vår jobb å finne den.

525 Vi bør innføre gratis SFO for alle. Det koster 2,5 mrd. kroner. Halvparten av dette kan vi finansiere med å avvikle kontantstøtten.

Selv om vi vet at det er ulik kvalitet på SFO-tilbudet rundt om i landet, er det ingen tvil om at det er nettopp den andelen barn som ikke går der som nettopp
530 burde gjøre det.

Og så må vi samtidig få til løsninger som i større grad inkluderer ekstraundervisning, leksehjelp, fysisk aktivitet, kulturskoler og annet i SFO-tiden. Det vil også være med på å utjevne sosiale forskjeller.

I hele mitt politiske liv har oppvekst- og skolepolitikk vært et av de områdene der jeg har hatt størst engasjement. Kanskje det enkeltområdet jeg brenner mest for.

540

Det å lage en barnehage med plass til alle.

Det å lage en skole der hver enkelt elev blir sett, inkludert, hjulpet, løftet og utfordret.

545

En skole hvor lærerne har tid til å være lærer og samtidig får faglig påfyll både gjennom nye pedagogiske impulser og mulighet til fordypning i fag.

En skole hvor foreldre er inkludert og blir lyttet til.

550

En skole med rektorer og skoleledelse som styrer i stort og som lar kreativitet blomstre.

En skole som utvikler seg sammen med sin samtid.

555

I hele mitt politiske liv har jeg vært mot heldagsskolen.

Mot heldagsskolen fordi barn skal få lov å være barn og ha tid til et uorganisert liv.

560

Mot heldagsskolen fordi foreldre skal få ha valgfrihet over hvordan de organiserer sin hverdag.

Nå er jeg kommet i tvil.

565

Nesten all forskning viser nemlig at veien til et godt liv går gjennom fullført skolegang og lønnet arbeid. Skolen er vårt viktigste hjelpemiddel for å gi alle en sjanse, uansett hva slags hjem de kommer fra.

570

Dessverre er dette målet langt unna; den offentlige norske skole reproducerer ulikhet.

Frivillige tilbud som barnehage, SFO og leksehjelp øker forskjellene, fordi barn

575 som trenger det mest, er de som bruker tilbudene minst.

Det er en erkjennelse vi bare må ta inn over oss. Alskens holdningskampanjer og nettportaler vil ikke endre på det.

580 Det vi trenger er en reform som vil hjelpe flere gjennom skoleløpet, og dermed hjelpe flere til å skape seg en trygghet og tilhørighet i det norske samfunn. En reform som starter i barnehager og som inkluderer SFO. En reform som først og fremst hjelper dem som i utgangspunktet har de vanskeligste forutsetningene til å lykkes.

585

Er det sosialistisk heldagsskole jeg står her og snakker varmt for?

Nei. Men jeg er åpen for en lengre skoledag, inkludert bedre SFO, som inneholder mer fysisk aktivitet, mer lek for de minste, mer læring for de eldste.

590 Jeg er også åpen for å se på lekser med fordomsfrie øyne. I stedet for lekser hver dag, er det kanskje en idé med leksefrie dager eller ukeslekser. Jeg vil gi større frihet til skolen til å organisere dette i samarbeid med elvene og foreldrene.

Ikke misforstå: Jeg mener fortsatt at det viktigste vi kan gjøre for både våre barn, for foreldre og for arbeidsmiljøet på skolene, er å sikre nok kvalifiserte og motiverte lærere. Det er vår hovedprioritet i skolepolitikken. Det er jobb nummer en. Det er det vi vil prioritere i statsbudsjettet for 2016. Men det er lov å tenke framover. Det er det jeg gjør. Slipper sikkerhetsnettet. Tenker nytt.

600 På søndag skal vi gjøre vedtak om hva neste landsmøte skal handle om. Fra landsstyrets side foreslår vi at det -- som en del av programprosessen -- skal handle om barndom og oppvekst.

Arbeidet starter rett etter landsmøtet. Da skal jeg og Iselin reise landet rundt på en skole- og oppvekstturné hvor vi besøker en rekke kommuner i alle fylker.

605

Dette er min oppsang til den debatten. Jeg håper vi er klar til å fatte noen viktige og modige vedtak om ett år.

610 Noen minutter over midnatt onsdag den 19. juni 2013 (tre dager før Stortinget tok sommerferie, og åtte års rødgrønt flertall var over) behandlet Stortinget 12 forslag fra Venstre om endringer i arbeidsmiljøloven med det formål å få et

615 moderne, trygt og fleksibelt arbeidsliv. En lov tilpasset virkeligheten og
framtidens arbeidstakere og bedrifter.

Felles for alle forslagene var at de ble nedstemt. 4 forslag fikk bare Venstres
stemmer.

620 Ikke engang de forslagene som utelukkende ville styrke arbeidstakerne, som
lovfesting av rettigheter knyttet til permisjon og varsling, fikk vi flertall for. De
rødgrønne stemte mot.

625 Rett før påske, 24. mars, vedtok Stortinget en rekke endringer i
arbeidsmiljøloven. Konsekvensen av disse endringene er at 8 av Venstres 12
forslag fra 2013 nå er vedtatt politikk. Et av forslagene skal utredes.

Det mest oppsiktsvekkende var at 3 av 4 av de forslagene som bare fikk Venstres
stemmer 19. juni 2013, fikk flertall 24. mars 2015.

630 Det kaller jeg gjennomslag for Venstres politikk og svært godt
forhandlingsarbeid av Sveinung Rotevatn!

Vi flytter flertallet og vi flytter politikken.

635 Og enda viktigere: Det er en stor seier for de mange som ikke får prøvd seg i
arbeidslivet fordi de av ulike årsaker har vært utenfor i for lang tid eller har et feil
navn.

640 Det er en stor seier for de mange -- spesielt statlig ansatte -- som har gått på
midlertidige kontrakter i mange, mange, mange, mange år.

Det er en stor seier for mange småbedrifter som får større fleksibilitet knyttet til
arbeids- og overtid som følge av arbeid som svinger med årstidene. Det er en
645 seier i kampen mot deltidsstillinger.

Det er ikke brutalt. Det framtidsrettet, og det er bra.

Vi gikk til valg på en ny regjering fordi vi ville gjennomføre mest mulig av
650 Venstres politikk. Det er nettopp det vi har fått. Resultatene vi har fått det siste
halvannet året er formidable. Vårt valg av samarbeidspartnere gir resultater.

Gode resultater. På alle viktige områder for Venstre.

655 Det er veldig lite støy rundt det statsbudsjettet som ble vedtatt, fordi det som ble vedtatt er et grunnleggende bra budsjett for Norge. Det er veldig lite støy rundt det stortinget nå har vedtatt av endringer i arbeidsmiljøloven, fordi resultatet ble bra.

660 Logisk sett skulle det jo vært nå det var politisk generalstreik, ikke da regjeringen la fram sine forslag.

Det er veldig lite støy rundt politireformen. Fordi reformen er bra.

665 Resultatene er gode. Prosessen fram mot resultatene har ikke alltid vært like god. Men vi er fire ulike partier, med til dels ulik politikk og svært ulik partikultur som skal lære å finne ut av hverandre. Det tar tid, men vi er underveis.

670 Sent onsdag kveld fikk vi endelig en avklaring i asylbarnsaken. 58 barn med endelig avslag og som er sendt ut av landet skal få vurdert saken sin på ny. Det er helt unikt. Eller som Bergens Tidende skriver -- helt eksepsjonelt.

Men det satt utrolig langt inne.

675 Vi må huske at Arbeiderpartiet har vært tydelig på at det er helt uaktuelt å åpne for ny behandling av sakene. Og det skal dere vite: André Skjelstad har hatt flere møter og samtaler med ledende Arbeiderpartipolitikere for å se om det var mulighet for å få til et flertall med dem om ny behandling for disse barna. Vi var klar for å lage flertall den veien. Svaret deres var et entydig nei.

680

Støre og Arbeiderpartiet mener at Anundsens videreføring av Arbeiderpartiets kompromissløse linje overfor de lengeværende asylbarna er grunnlag for mistillit, men de er ikke villig til å gi barna en ny sjanse.

685 For Venstre har det hele tiden vært barna som var viktigst, ikke det politiske spillet. Derfor er det som skjedde på onsdag først og fremst en seier for barna og for anstendigheten. Men så må vi også være helt ærlige om følgende: Alle de 58 barna kommer neppe tilbake til Norge, men alle får en mulighet til å få prøvd saken sin på ny.

690

Og det var enkelte av de innstrammingene Frp fikk gjennomslag for, som vi helst skulle vært foruten.

695 Men det var nødvendig for å få rettferdighet for asylbarna.

Vi skal heller ikke glemme at Venstres asyl- og innvandringspolitikk handler om mer enn en human behandling av lengeværende barn. Vi er opptatt av å ta vare på asylinstituttet, effektivisere saksbehandlingen, returnere raskere ved avslag og
700 prioritere utsendelse av kriminelle. «Vi er tøffe mot de tøffe og myk mot de myke», som vår tidligere, og la meg legge til -- populære -- justisminister Dørum en gang så treffende sa det.

Asylavtalen har gitt resultater.

705

Engangsløsningen som trådte i kraft 1. juli i fjor har hittil gitt opphold til 72 asylbarn. 50 familier venter fortsatt på å få sin sak behandlet. Engangsløsningen er et amnesti, som sikrer opphold til barn som ellers ville blitt sendt ut av landet. Et amnesti som det i utgangspunktet ikke var flertall for på Stortinget. Ap,
710 Høyre, Frp og Senterpartiet var mot. Vi flytter flertallet fordi vi har makt og fordi vi bruker makten på det som er viktigst.

Dere har sikkert sett NRKs intervju med Helga Pedersen. Hun blir spurt 24 ganger i løpet av et fem minutters intervju om Arbeiderpartiets steinharde
715 politikk overfor asylbarn ligger fast. Etter 24 forsøk får journalisten et bekræftende ja. Arbeiderpartiet fastholder landets strengeste asylbarnpolitikk. Helt uforståelig.

Nå har vi endelig fått på plass en varig løsning for lengeværende asylbarn. En
720 løsning som virker. Som er laget for at barnas beste er avgjørende.

Her kommer en nyhet til dere:

Bare siden denne løsningen kom på plass i desember i fjor har 80 barn som
725 tidligere har fått avslag på oppholdstillatelse fått omgjort sitt vedtak. De er sikret en framtid her. Bare i løpet av mars fikk 25 barn og deres familier omgjort sine tidligere utvisningsvedtak.

152 barn. Pluss deres søsken og foreldre. Familier som Arbeiderpartiet vil sende

ut, får bli. Takket være dere. Det var nettopp dette vi lovet velgerne. En ny regjering skal gi en rausere og mer human politikk overfor de barn som har vært her lenge og som nesten ikke kjenner noe annet hjemland enn Norge.

735 Svært få trodde vi kunne gjøre det, men vi har levert.

Vi leverer faktiske resultater for faktiske mennesker. Vi setter folk først. Det er jeg veldig, veldig stolt over.

740 I valgkampen 2013 lanserte vi gratis kjernetid i barnehage for 3-5 åringer i lavinntektsfamilier som vårt fremste fattigdomstiltak. Et tiltak varmt anbefalt av en hel haug med offentlige utvalg og utredninger, men som ble lagt i skuffen av de rødgrønne. Nå er det en realitet, takket være Venstre.

745 Vi leverer et grønt skattesifte som i år er like stort som det de rødgrønne leverte i hele sin regjeringsperiode. For første gang vil klimautslippene fra transportsektoren gå ned som følge av de omleggingene vi gjorde i bil- og drivstoffavgiftene i avtalen om statsbudsjettet for 2015. Grønt skattesifte virker.

750

Vi har levert et milliardløft for jernbane og kollektivtransport som er helt nødvendig.

755 Flere kvoteflyktninger får komme til Norge med Frp i regjering enn det som var tilfelle i åtte år med SV, Sp og Ap. Etter budsjettbehandlingen i år er det Ap som fører den mest restriktive flyktningepolitikken i Norge. Det er pinlig. Det er adjø solidaritet.

760 Vi leverer forbedringer for gründere og selvstendig næringsdrivende som ble nedstemt i sak etter sak i forrige periode.

Vi leverer når det gjelder skole, utdanning og forskning. Skolepolitikken var noe av det som ble heftigst debattert i slutten av de rødgrønnes regjeringsperiode. Nå er det nesten helt stille. Fordi det leveres resultater. Flere lærere får etterutdanning, det bygges rekordmange studentboliger, det bevilges betydelig mer til forskning.

765

Vi leverer reformer der hvor de rødgrønne feiget ut -- og fortsatt gjør det:

770 Kommune- og regionreform, jernbanereform, politireform og reform av arbeidslivet. Vi gjør det fordi det er bra og fordi det frigjør ressurser til det som er viktigst.

775 Vi leverer offensive mål for klimakutt i Norge. Hadde jeg i valgkampen 2013 sagt at vi skulle få med Frp på å redusere klimautslippene med 40 prosent innen 2030, så hadde jeg blitt latterliggjort. Nå er det en realitet. Vi har fått med oss regjeringen på det som Arbeiderpartiet karakteriserer som «meget ambisiøst» og som Miljøpartiet de grønne kalte for et «hårete mål og strekke seg etter».

780 Det kom ikke av seg selv, det kom fordi noen har tatt på seg en lederrolle for en ny og mer ambisiøs klima- og miljøpolitikk. Det kom fordi vi sammen hadde noen tydelige løfter til velgerne før valget.

Vi satser på skole og miljø.

785

Her er vi ved kjernen av det Venstre som vi sammen skal være.

790 Vi skal være løsningsorienterte. Vi skal være samarbeidsvillige. Men vi skal samtidig være veldig tydelige på hvor vi vil og hvilke resultater vår samarbeidsvilje skal føre til.

Vi skal levere et grønt skifte.

795 Vi skal satse mer på skole og utdanning og vi skal få til et skikkelig krafttak for å redusere antall barn som lever i fattigdom.

800 Det er derfor vi driver politikk. For å levere resultater. Det er faktisk mye viktigere å ha 5 % oppslutning gjennom å flytte politikken enn å ha 45 % oppslutning gjennom å sitte helt i ro og ikke mene noe som helst.

800

Før påsken satte Venstre listestillingsrekord i nyere tid. Tusenvis av grønne og liberale mennesker har sagt ja til å kjempe om plasser i kommunestyre landet rundt. Vårt mål var 312 -- vi klarte 317. Vi er det fjerde største partiet.

805 Får vi gjennomslag for vår politikk, vil tallet 317 være det høyeste tallet vi noen gang oppnår. For i 2019 vil vi ha hatt en kommunereform. Og da vil tallet på 317 forhåpentligvis være praktisk umulig å nå -- for noe parti.

810 Jeg har en stor visjon for Venstre: Vi skal være Norges reformparti. Vi har mer enn nok av partier som er opptatt av å bevare, sementere og som bygger hele sin eksistens på å uttrykke bekymring for endringer. Min bekymring er at det blir for lite endring. Vi trenger reformer på en rekke områder for å møte framtiden. For å gjøre framtiden bedre enn fortiden. For å ta ansvar. For folk først.

815

Derfor trenger vi en grønn vekstreform.

Derfor trenger vi å reformere hverdagen for småbarnsfamilier, elever og lærere.

820 Derfor trenger vi en kraftfull kommunereform. Sterke kommuner som kan løse flere oppgaver på en bedre måte. Som flytter avgjørelsene nærmere folk. Som setter folk først.

Jeg er stolt av det vi har fått til, men det gir oss ingen grunn til å hvile.

825

Det er ikke det vi har gjort som vinner valg, men det vi vil gjøre.

Det handler ikke om makten i seg selv. Det handler om at det er nødvendig å gjøre noe for et bedre Norge og for den kommunen der du bor.

830

Valgkampen i 2015 blir en slåsskamp. En kamp om oppmerksomhet og om politiske løsninger for de små kommunene og de store byene.

Det er en kamp vi er klare for.

835

Vi er rustet med et ektefølt engasjement for de små bedriftene.

Vi er rustet med en sterk vilje til å gi alle barn de samme muligheter for å lykkes uavhengig av ulike geografiske, økonomiske eller kulturelle utgangspunkt.

840

Vi er rustet med en glød for en bærekraftig utvikling. Og en kampvilje for at hele Norge skal ta del i det grønne skiftet og sikre den grønne veksten vi skal leve av i framtiden.

845

Med Venstre i maktposisjon vil Norge være et land der avstandene blir mindre.

Mellom byer og mellom mennesker.

850 Mellom de som har en jobb og de som vil ha en.

Mellom klimamålene og klimavirkemidlene.

Og ikke minst, mellom ord og handling.

855

Og nå skal jeg avslutte. Det blir med Søren Kierkegaard:

«Skulle jeg ønske meg noe,
da ville jeg ikke ønske meg rikdom eller makt,
860 men mulighetens lidenskap.
Det øye som overalt,
evig ungt, evig brennende,
ser muligheten.»

865 Godt landsmøte!

Øverst i skjemaet

Kilde

870 www.venstre.no

Emner

Landsmøtetale, Venstre

URI

875 <https://www.virksommeord.no/tale/gronn-vekst>

880

885